

4.3 Ekonomická aktivita (zaměstnanost a mzdy, nezaměstnanost, dojíždka za prací)

Základní rozdělení obyvatelstva ve věku 15 let a více podle zařazení na trhu práce vyjadřuje ekonomický status. Populace je členěna na ekonomicky aktivní obyvatelstvo (zaměstnané a nezaměstnané) a obyvatelstvo ekonomicky neaktivní.

Tab. 4.3.1 Ekonomická aktivita (VŠPS)

	2000	2001	2002	2003	2004	Změna v %	
						2004/2000	průměrná roční
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let celkem (tis. osob)	534,4	534,5	535,5	537,0	538,7	0,8	0,2
v tom:							
ekonomicky aktivní	319,5	312,0	317,3	316,1	312,6	-2,2	-0,5
v tom:							
zaměstnaní v NH	278,6	279,5	286,8	285,9	275,0	-1,3	-0,3
nezaměstnaní	40,8	32,5	30,5	30,2	37,6	-8,0	-2,1
ekonomicky neaktivní	214,9	222,5	218,3	220,9	226,1	5,2	1,3
Míra ekonomické aktivity celkem (%)	59,8	58,4	59,2	58,9	58,0	¹⁾ -1,8	x
z toho ve věku:							
15 - 19 let	15,4	10,2	12,4	9,9	9,9	¹⁾ -5,5	x
20 - 24 let	69,2	64,6	62,4	63,5	57,2	¹⁾ -12,0	x
35 - 39 let	92,5	91,0	94,3	93,5	92,1	¹⁾ -0,5	x
45 - 49 let	91,8	93,0	91,3	90,8	91,1	¹⁾ -0,6	x
60 - 64 let	11,5	9,6	13,7	15,1	17,1	¹⁾ 5,6	x
v tom podle vzdělání:							
základní a bez vzdělání	26,3	21,7	25,6	20,7	21,4	¹⁾ -4,9	x
střední bez maturity	74,0	73,0	72,5	70,2	69,0	¹⁾ -5,0	x
střední s maturitou	67,5	66,2	66,2	67,4	64,9	¹⁾ -2,6	x
vysokoškolské	79,2	85,2	77,9	74,8	79,9	¹⁾ 0,7	x
Obecná míra nezaměstnanosti (%)	12,8	10,4	9,6	9,6	12,0	¹⁾ -0,5	x
z toho ženy	15,9	12,7	12,1	12,8	15,1	¹⁾ -0,7	x

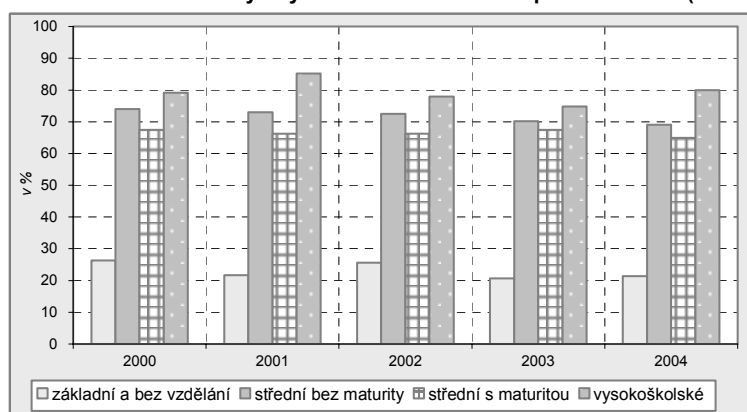
¹⁾ rozdíl 2004 - 2000 v bodech

V Olomouckém kraji se podle výsledků výběrového šetření pracovních sil (VŠPS) počet obyvatel ve věku 15 a více let během pětiletého období (tab. 4.3.1) zvýšil z 534,4 tis. v roce 2000 na 538,7 tis. v roce 2004 (průměrně ročně o 0,2 %). Na nárůstu měly podíl lidé starší 30 let. Počet osob ve věku 15 až 29 let se snížil.

Počet ekonomicky aktivních lidí (tzv. pracovní potenciál kraje) se snížil z 319,5 tis. osob roce 2000 na 312,6 tis. osob (průměrně ročně klesl o 0,5 %). Pokles byl ovlivněn vývojem počtu zaměstnaných lidí v NH a počtem nezaměstnaných.

Během sledovaného období se počet zaměstnaných v NH zvyšoval z 278,6 tis. osob až na hodnotu 286,8 tis. osob v roce 2002. V následujícím roce se počet jen mírně snížil (285,9 tis. osob) a v roce 2004 došlo k prudšímu úbytku až na hodnotu nižší než v roce 2000 (275,0 tis. osob). Ve vývoji počtu nezaměstnaných (tj. lidí, kteří aktivně hledají práci) došlo k opačnému trendu. Od roku 2000 klesal počet nezaměstnaných (40,8 tis. osob) až do roku 2003 na nejnižší hodnotu pětiletého období (30,2 tis. osob) a v roce 2004 došlo k většímu nárůstu počtu nezaměstnaných na 37,6 tis. osob.

Graf 8 Míra ekon. aktivity obyv. ve věku 15 a více let podle vzdělání (VŠPS)

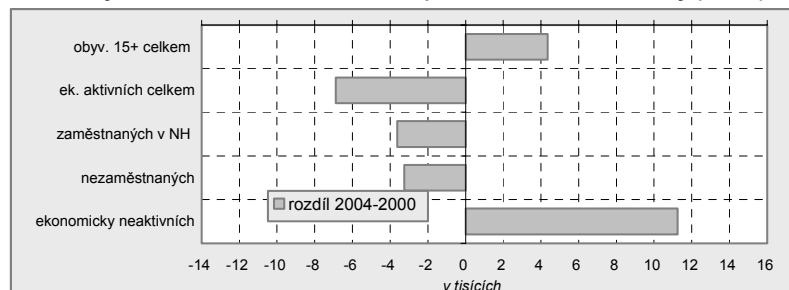
V Olomouckém kraji však došlo k nárůstu počtu ekonomicky neaktivních lidí. V roce 2000 byl počet ekonomicky neaktivních osob 214,9 tis. a vzrostl na hodnotu 226,1 tis. osob v roce 2004. Zvýšil se hlavně počet ekonomicky neaktivních lidí ve věkové skupině 15 až 29 let, neboť mladí lidé dávají přednost studiu před nástupem do zaměstnání. Tento nárůst potvrzuje snižující se míra aktivity v dané věkové skupině. Rovněž se zvýšil počet ekonomicky neaktivních lidí starších 60 let.

Míra ekonomické aktivity, která vyjadřuje podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných (pracovní síly) na počtu všech osob 15 letých a starších, klesla z hodnoty 59,8 % v roce 2000 na hodnotu 58,0 % v roce 2004.

Nejvyšší míra ekonomické aktivity během období 2000 – 2004 byla ve věkové skupině 40 – 44 let, která se zvýšila během pětiletého období z 93,9 % v roce 2000 na 95,2 % v roce 2004. K výraznému poklesu míry ekonomické aktivity došlo u věkové skupiny 15 – 19 let, a to z 15,4 % v roce 2000 na 9,9 % v roce 2004 a také ve věkové skupině 20 – 24 let (pokles z 69,2 % v roce 2000 na 57,2 % v roce 2004). Naopak ve věkové skupině 60 – 64 let se míra ekonomické aktivity zvýšila, a to z 11,5 % v roce 2000 na 17,1 % v roce 2004.

Míra ekonomické aktivity podle vzdělání v Olomouckém kraji byla vyšší v závislosti na výšce vzdělání. U vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva byla míra ekonomické aktivity nejvyšší, ve sledovaném období se pohybovala kolem 80 % (v roce 2000 79,2 %, v roce 2004 jen mírné zvýšení na 79,9 %). Naopak k poklesu

Graf 9 Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle ekonomické aktivity (VŠPS)

ekonomické aktivity došlo u všech ostatních skupin podle vzdělání. Míra ekonomické aktivity u lidí se základním vzděláním a bez vzdělání klesla z 26,3 % v roce 2000 na 21,4 % v roce 2004 a u lidí se středním vzděláním bez maturity klesla z 74,0 % v roce 2000 na 69,0 % v roce 2004. Mírnější pokles (-2,6 %) byl u lidí se středním vzděláním s maturitou, a to z 67,5 % v roce 2000 na 64,9 % v roce 2004.

K nejsledovanějším ekonomickým ukazatelům patří nezaměstnanost. V tab. 4.3.1 je uvedena tzv. obecná míra nezaměstnanosti (ukazatel získaný z výsledků VŠPS podle mezinárodních definic a doporučení, zjišťovaný ČSÚ, šetřené osoby jsou uváděny podle místa pobytu a určuje podíl nezaměstnaných v čitateli na celkové pracovní síle ve jmenovateli).

V Olomouckém kraji měla obecná míra nezaměstnanosti tendenci klesat z 12,8 % v roce 2000 na 9,6 % v letech 2002 a 2003, ale v roce 2004 došlo k jejímu opětovnému nárůstu až na hodnotu 12,0 %.

Tab. 4.3.2 Struktura zaměstnanosti podle sektorů (VŠPS)

	2000	2001	2002	2003	2004	Rozdíl 2004 - 2000
Zaměstnaní celkem (tis. osob)	278,6	279,5	286,8	285,9	275,0	-3,6
v tom v sektoru (%):						
primárním	7,3	7,3	6,5	7,1	7,0	¹⁾ -0,3
sekundárním	42,6	41,2	42,1	42,8	41,2	¹⁾ -1,3
terciárním	50,2	51,5	51,3	50,0	51,6	¹⁾ 1,5

¹⁾ rozdíl 2004 - 2000 v bodech

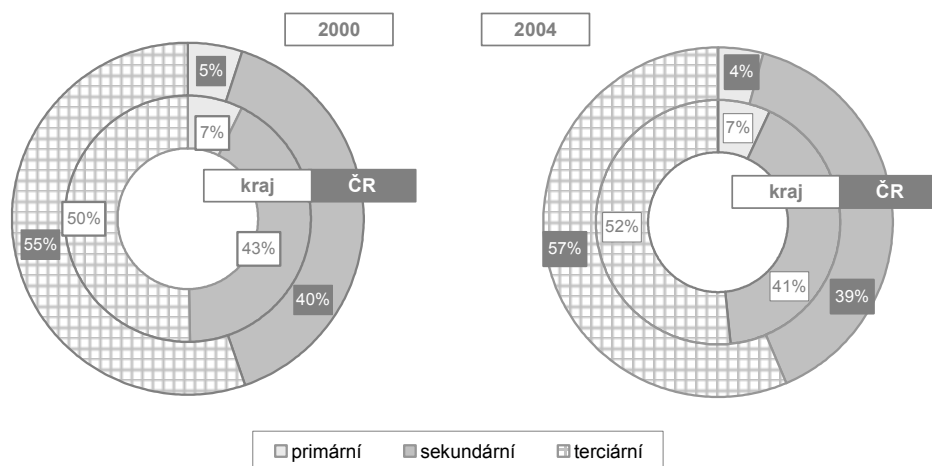
Ve struktuře zaměstnanosti podle jednotlivých sektorů NH došlo během pětiletého období k nárůstu zaměstnaných v terciární sféře. Zatímco v roce 2000 bylo zaměstnáno 50,2 % osob v terciárním sektoru, v roce 2004 už to bylo 51,6 % (nárůst 1,5 p. b.). V primárním i sekundárním sektoru dochází ve sledovaném období k úbytku zaměstnanosti. V sekundárním sektoru poklesla zaměstnanost z 42,6 % na 41,2 % (úbytek 1,3 p. b.) a v primárním sektoru byl úbytek 0,3 p. b. (pokles z 7,3 % v roce 2000 na 7,0 % zaměstnaných v roce 2004). Nárůst zaměstnaných v terciárním sektoru a úbytek zaměstnanosti v primárním a sekundárním sektoru je celorepublikový trend.

V Olomouckém kraji došlo v terciární sféře k nárůstu zaměstnanosti v odvětví obchodu, oprav motorových vozidel a spotřebního zboží z 31,3 tis. v roce 2000 na 38,8 tis. zaměstnaných v roce 2004. K nárůstu došlo

taktéž v odvětví zdravotní a sociální péče a veterinární činnosti (z 16,5 tis. zaměstnaných v roce 2000 na 21,2 tis. osob v roce 2004).

Naopak k úbytku zaměstnaných v terciární sféře došlo v oblasti vzdělávání (z 22,2 tis. zaměstnaných v roce 2000 na 17,0 tis. osob v roce 2004), ve veřejné správě a obraně (z 21,2 tis. osob v roce 2000 na 15,4 tis. osob v roce 2004) a nakonec také v dopravě a spojích (z 21,6 tis. osob v roce 2000 na 17,9 tis. osob v roce 2004).

Graf 10 Struktura zaměstnanosti podle hlavních sektorů

Největší podíl zaměstnaných v sekundární sféře, ale také v celém NH Olomouckého kraje, byl ve zpracovatelském průmyslu (76,5 % ze sekundární sféry a 31,5 % v NH v roce 2004). Počet zaměstnaných v roce 2000 ve zpracovatelském průmyslu byl 86,5 tis. osob a do roku 2004 se zvýšil jen minimálně (86,8 tis. osob). Naopak k trvalejšímu poklesu zaměstnanosti v sekundární sféře v Olomouckém kraji došlo ve stavebnictví, a to z 27,4 tis. osob v roce 2000 na 23,2 tis. osob v roce 2004.

Nejmenší podíl zaměstnaných v Olomouckém kraji zaujímala primární sféra, ve které došlo k mírnému poklesu počtu zaměstnaných, a to hlavně v zemědělství (z 15,6 tis. osob v roce 2000 na 14,4 tis. osob v roce 2004).

Oproti celorepublikovému trendu byla v Olomouckém kraji větší zaměstnanost v primárním i sekundárním sektoru, naopak zaměstnanost v terciární sféře byla nižší než v ČR. Avšak pokles zaměstnanosti v sekundárním a primárním sektoru a nárůst zaměstnanosti v terciéru ve sledovaném období naznačuje, že se vývoj ve struktuře zaměstnanosti v Olomouckém kraji začíná blížit struktuře zaměstnanosti v ČR.

Průměrné mzdy v Olomouckém kraji jsou dlouhodobě nejnižší v České republice. Olomoucký kraj se zařadil na 13. místo mezi kraje v roce 2004 s průměrnou měsíční mzdou 15 448 Kč. Nižší mzdu než v našem kraji měli zaměstnanci v Karlovarském kraji (15 414 Kč). Průměrné mzdy jsou hodnocené podnikovou metodou (údaje jsou čerpány z výsledků zpracování statistických výkazů a jsou uvedeny za všechny osoby zahrnuté do evidenčního počtu zaměstnanců u ekonomických subjektů podnikatelské sféry s 20 a více zaměstnanci. Územní třídění je provedeno podle sídla vykazujícího ekonomického subjektu).

Srovnáme-li průměrný evidenční počet zaměstnanců mezi kraji, náš kraj se řadí na 9. místo s počtem 149 533 fyzických osob, kde téměř čtyřicet procent zaměstnanců kraje pracovalo v okrese Olomouc.

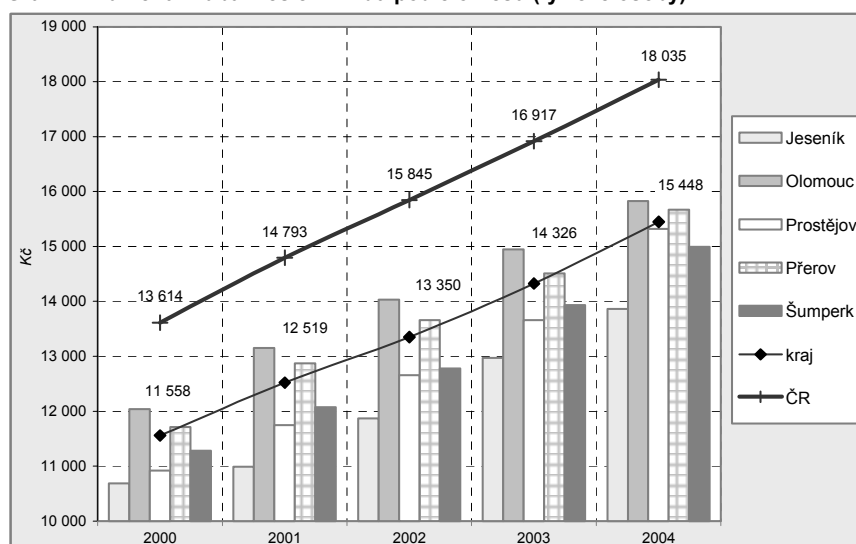
Tab. 4.3.3 Průměrné mzdy podle okresů^{*)}

	Průměrný evidenční počet zaměstnanců v roce 2004 (fyz. osoby)	Průměrná měsíční mzda zaměstnance (Kč)		Změna v %		Rozdíl oproti průměru			
				2004/2000	průměrná roční	kraje (%)		ČR (%)	
		2000	2004			2000	2004	2000	2004
Česká republika	3 198 854	13 614	18 035	32,5	7,3	x	x	x	x
Olomoucký kraj	149 533	11 558	15 448	33,7	7,5	x	x	-15,1	-14,3
v tom okresy:									
Jeseník	7 069	10 687	13 860	29,7	6,7	-7,5	-10,3	-21,5	-23,1
Olomouc	56 154	12 042	15 828	31,4	7,1	4,2	2,5	-11,5	-12,2
Prostějov	27 585	10 916	15 322	40,4	8,8	-5,6	-0,8	-19,8	-15,0
Přerov	29 603	11 709	15 669	33,8	7,6	1,3	1,4	-14,0	-13,1
Šumperk	29 121	11 280	14 995	32,9	7,4	-2,4	-2,9	-17,1	-16,9

^{*)} subjekty se sídlem na území (bez podniků do 20 zaměstnanců)

V průběhu let 2000 – 2004 se průměrná měsíční mzda v Olomouckém kraji průměrně ročně zvyšovala o 7,5 % (v ČR o 7,3 %). V roce 2000 byla průměrná mzda v kraji o 15,1 % nižší než průměr ČR a v roce 2004 byla nižší o 14,3 %.

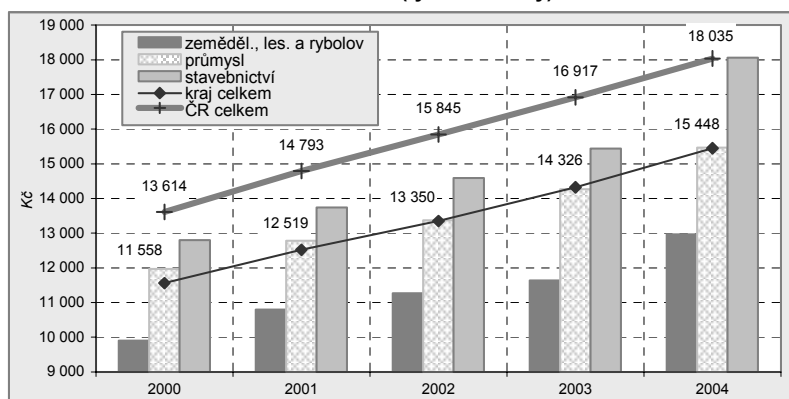
V porovnání celorepublikové průměrné mzdy s okresními průměry se prohloubil propad mzdy v okrese Jeseník (z -21,5 % v roce 2000 na -23,1 % v roce 2004) a také poklesl rozdíl mzdy v okrese Olomouc oproti průměru ČR (z -11,5 % v roce 2000 na -12,2 % v roce 2004) i přesto, že zde byla mzda v porovnání s ostatními okresy v kraji nejvyšší. V okresech Prostějov, Přerov a Šumperk se propad mezd proti celorepublikovému průměru snížil.

Graf 12 Průměrná hrubá měsíční mzda podle okresů (fyzické osoby)

Nejvyšší mzdy v kraji měli během pětiletého období zaměstnanci v okrese Olomouc (v roce 2004 byla mzda 15 828 Kč), ve kterém však průměrný nárůst (o 7,1 %) byl ve srovnání s ostatními okresy druhý nejmenší. Naopak největší nárůst průměrné měsíční mzdy od roku 2000 do roku 2004 zaznamenali zaměstnanci v okrese Prostějov (mzda vzrostla z 10 916 Kč na 15 322 Kč). Nejpomaleji rostla mzda v okrese Jeseník (z 10 687 Kč v roce 2000 na 13 860 Kč v roce 2004, průměrný meziroční nárůst 6,7 %).

Nejvíce se průměrné mzdy v jednotlivých odvětvích hospodářství v Olomouckém kraji ročně zvyšovaly ve vzdělávání (9,9 %), zdravotní a sociální péči (9,3 %), veřejné správě a obraně (9,2 %) a ve stavebnictví (9,0 %). Nejmenší roční nárůst průměrné mzdy měla odvětví dopravy, skladování a spojů (5,4 %). V odvětví činnosti v oblasti nemovitostí, služby pro podniky, výzkum a vývoj se průměrná mzda meziročně zvýšila o 5,5 % a v odvětví obchodu, oprav motorových vozidel a spotřebního zboží byl meziroční nárůst 5,6 %.

Graf 11 Průměrná hrubá měsíční mzda (fyzické osoby)

Právě ve vzdělávání se průměrná mzda v letech 2000 – 2004 zvýšila nejvíce (z 10 987 Kč v roce 2000 na 16 040 Kč v roce 2004). Následovalo odvětví zdravotní a sociální péče, kde průměrná mzda vzrostla z 11 673 Kč v roce 2000 na 16 683 Kč v roce 2004. Ve veřejné správě a obraně se průměrná mzda zvýšila z 12 171 Kč v roce 2000 na 17 317 Kč v roce 2004. Jedny z nejvyšších průměrných mezd v Olomouckém kraji měly odvětví stavebnictví (v roce 2000 činila průměrná mzda 12 800 Kč a v roce 2004 18 062 Kč) a odvětví

dobývání nerostných surovin (v roce 2000 byla průměrná mzda 13 992 Kč a v roce 2004 18 841 Kč). Naopak nejnižší mzdy v Olomouckém kraji byly v odvětví ubytování a stravování. V roce 2000 činila průměrná mzda 7 439 Kč a v roce 2004 byla 9 992 Kč. Dále v ostatních veřejných a sociálních službách, kde v roce 2000 činila průměrná mzda 9 470 Kč a v roce 2004 byla 12 279 Kč a v zemědělství a lesnictví byla průměrná mzda v roce 2000 9 896 Kč a v roce 2004 vzrostla na 12 964 Kč.

Na základě výsledků SLDB 2001 byla zpracována data o dojížděci a vyjížděci za prací a do škol v Olomouckém kraji. V rámci kraje převažovala vyjíždka z obce za prací (117 465 osob) nad dojížděcí (110 462 osob). Tzn., že saldo dojížděcí bylo záporné. Do Olomouckého kraje dojíždělo o 7 003 osob méně než z něj vyjíždělo. Jen v jediném okrese, a to v okrese Olomouc, převažovala dojíždka do obce (41 649 osob) nad vyjížděcí z obce (37 483 osob). Okres Olomouc má významné postavení v kraji se 100 tis. městem Olomouc jako jádrem okresu. V ostatních okresech kraje více osob z obcí vyjíždělo než do obcí okresu dojíždělo. Nejvyšší záporné saldo měl okres Prostějov (- 4 189 osob), nejnižší okres Jeseník (- 1 056 osob).

Tab. 4.3.4 Dojíždka za prací podle okresů

	Dojíždějíci do obce			Vyjíždějíci z obce			Rozdíl dojíždějíci - vyjíždějíci		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Olomoucký kraj	110 462	67 489	42 973	117 465	70 770	46 695	-7 003	-3 281	-3 722
v tom okresy:									
Jeseník	6 623	3 842	2 781	7 679	4 603	3 076	-1 056	-761	-295
Olomouc	41 649	25 837	15 812	37 483	22 406	15 077	4 166	3 431	735
Prostějov	17 543	10 024	7 519	21 732	13 192	8 540	-4 189	-3 168	-1 021
Přerov	23 132	14 876	8 256	25 133	15 248	9 885	-2 001	-372	-1 629
Šumperk	21 515	12 910	8 605	25 438	15 321	10 117	-3 923	-2 411	-1 512

Vzhledem k tomu, že se jen zvolna během 90. let začal vytvářet trh s byty a ve středoevropských poměrech není tak obvyklé stěhovat se za prací, projevy se změny v rozmístění pracovních příležitostí větší vyjížděcí za prací. Z celkového počtu vyjíždějících z obce za prací (117 465 osob) v Olomouckém kraji denně vyjíždělo 97 643 osob, což představovalo 83 %.

Z celkového počtu vyjíždějících osob za prací největší počet směřoval podle odvětví NH do průmyslu (36,0 % z celkového počtu vyjíždějících), a to ve všech okresech kraje, druhým odvětvím bylo stavebnictví (10,4 %). Do odvětví školství, zdravotnictví a soc. činnost mířilo 10,7 % z celkového počtu vyjíždějících osob.

Z krajského města Olomouc vyjíždělo za prací 13,6 % zaměstnaných osob a hlavním směrem denní vyjížděky byly Hlubočky. Z města Jeseník vyjíždělo 29,4 % zaměstnaných osob převážně denně do České Vsi. Město Olomouc bylo také hlavním směrem denní vyjížděky pro města Prostějov a Přerov, odkud vyjíždělo 17,1 % (Prostějov) resp. 20,0 % zaměstnaných (Přerov). Ze Šumperku vyjíždělo za prací 20,5 % zaměstnaných, převažující počet osob směřoval do Rapotína.

Tab. 4.3.5 Intenzita vyjížděky a obsazená pracovní místa podle okresů

	Podíl vyjíždějících zaměstnaných osob z obce bydliště (%)			Obsazená pracovní místa			Obsazená pracovní místa na 1 000 zaměstnaných ¹⁾		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Olomoucký kraj	41,3	60,2	39,8	277 507	153 349	124 158	975	979	971
v tom okresy:									
Jeseník	41,4	59,9	40,1	17 482	9 443	8 039	943	925	965
Olomouc	36,6	59,8	40,2	106 558	59 326	47 232	1 041	1 061	1 016
Prostějov	45,3	60,7	39,3	43 784	23 180	20 604	913	880	953
Přerov	44,1	58,3	37,8	57 314	32 521	24 793	966	989	938
Šumperk	45,2	60,2	39,8	52 369	28 879	23 490	930	923	940

¹⁾ bydlících na příslušném území

V rámci Olomouckého kraje byl podíl vyjíždějících zaměstnaných osob z obce bydliště 41,3 %. Z hlediska pohlaví převažovaly v podílu vyjíždějících zaměstnaných osob muži (podíl vyjíždějících zaměstnaných mužů v kraji byl 60,2 %).

V rámci jednotlivých odvětví byl nejvyšší podíl vyjíždějících zaměstnaných osob v kraji v odvětví doprava a telekomunikace (47,4 %), dále ve stavebnictví (46,7 %) a třetím odvětvím byl průmysl (46,4 %). Z obcí okresu Jeseník byl nejvyšší podíl vyjíždějících zaměstnaných osob v odvětví doprava a telekomunikace (49,9 %) a dále v průmyslu (47,5 %). Z obcí okresu Olomouc, kde byl podíl vyjíždějících zaměstnaných osob v porovnání s ostatními okresy nejnižší, byly průmysl (43,3 %) a stavebnictví (41,4 %) hlavními odvětvími vyjížděky zaměstnaných osob. Z obcí okresu Prostějov a Přerov byl podíl vyjíždějících zaměstnaných osob nejvyšší v odvětví doprava a telekomunikace (54,9 % resp. 48,8 %) a ve stavebnictví (53,0 % resp. 47,0 %). V opačném pořadí odvětví byl podíl vyjíždějících zaměstnaných z obcí okresu Šumperk, a to nejvyšší podíl vyjíždějících zaměstnaných osob byl ve stavebnictví (51,0 %) a druhým odvětvím byla doprava a telekomunikace (50,9 %).

Z celkového počtu obsazených pracovních míst v našem kraji (277 507) bylo téměř čtyřicet procent v okrese Olomouc. Nejméně obsazených pracovních míst v kraji měl okres Jeseník (17 482, tj. 6,3 % z celkového počtu obsazených míst v kraji). Okres Prostějov vykazoval z okresů Olomouckého kraje druhý nejmenší počet obsazených pracovních míst (43 784) a vyznačoval se oproti ostatním okresům kraje vyšším podílem obsazených pracovních míst pro ženy (47,1 %, v kraji 44,7 %) z celkového počtu obsazených pracovních míst v okrese.

Okres Olomouc měl nejvíce pracovních příležitostí v kraji. Na 1 000 bydlících zaměstnaných v okrese připadlo 1 041 obsazených pracovních míst. Ostatní okresy Olomouckého kraje nabízely méně než tisíc pracovních míst na 1 000 bydlících zaměstnaných (okres Přerov 966, okres Jeseník 943, okres Šumperk 930). Nejméně obsazených pracovních míst na 1 000 bydlících zaměstnaných bylo v okrese Prostějov (913).

Ze 13 center dojížděky (centra ORP) měla nejvyšší počet obsazených pracovních míst na 1 000 bydlících zaměstnaných města Olomouc (1 371), Šumperk (1 347) a Prostějov (1 312), naopak nejméně nabízela města Šternberk (996), Litovel (1 002) a Konice (1 053).

Počet obsazených pracovních míst na 1 000 bydlících zaměstnaných v Olomouckém kraji se od roku 1991 snížil z 989 na 975 míst v roce 2001, jen v okrese Olomouc došlo k nárůstu obsazených pracovních míst z 1 030 v roce 1991 na 1 041 v roce 2001, v ostatních okresech došlo k úbytku obsazených pracovních míst.

V jednotlivých centrech dojížděky (centra ORP) se počet obsazených pracovních míst na 1 000 bydlících zaměstnaných nejvíce zvýšil od roku 1991 do roku 2001 ve městě Olomouc (růst o 236 míst), v Mohelnici (137 míst) a v Lipníku nad Bečvou (119 míst). Naopak největší pokles byl v Konici (pokles o 179 míst), v Litvli (92 míst), ve Šternberku (24 míst). Ve městě Šumperk byl nárůst nulový.

Bilance nezaměstnanosti je v Olomouckém kraji dlouhodobě nepříznivá. Po cele hodnocené období byla nezaměstnanost v našem kraji třetí nejvyšší mezi 14 kraji v ČR za kraje Moravskoslezským a Ústeckým.

Tab. 4.3.6 Nezaměstnanost k 31. 12.

	2000	2001	2002	2003	2004	Změna v %	
						2004/ 2000	průměrná roční
Uchazeči o zaměstnání celkem	38 092	37 215	39 395	40 770	39 591	3,9	1,0
z toho:							
ženy	18 566	17 982	19 055	19 980	19 717	6,2	1,5
občané se změněnou pracovní schopností (ZPS)	4 747	4 870	5 018	5 248	5 518	16,2	3,8
absolventi a mladiství	4 910	4 708	4 859	3 957	3 412	-30,5	-8,7
Uchazeči o zaměstnání pobírající příspěvek před nástupem do zaměstnání	13 503	13 397	14 454	14 344	10 192	-24,5	-6,8
Míra registrované nezaměstnanosti v % ¹⁾	11,9	11,8	12,2	12,5	12,5	²⁾ 0,7	x
Volná pracovní místa celkem	3 684	3 264	2 906	2 493	2 513	-31,8	-9,1
z toho pro občany se ZPS	629	107	96	49	118	-81,2	-34,2
Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo	10	11	14	16	16	52,4	11,1

¹⁾ podle metodiky platné do 30. 6. 2004

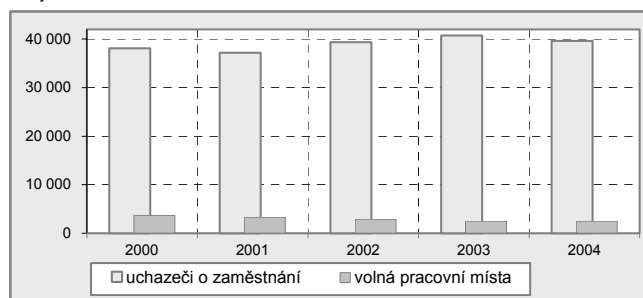
²⁾ rozdíl 2004 - 2000 v bodech

Počet uchazečů o zaměstnání celkem se zvýšil o 3,9 % porovnáme-li výchozí stav počtu uchazečů z roku 2000 (38 092 osob) s posledním námi sledovaným rokem 2004 (39 591 osob). Průměrně ročně rostl tento počet o 1 %. Zároveň ale došlo ke snižování počtu volných pracovních míst (průměrný roční poklesl o 9,1 %). Porovnáme-li rok 2004 a 2000, počet volných pracovních míst klesl o 31,8 % (z 3 684 v roce 2000 na 2 513 v roce 2004).

Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo se každým rokem zvyšoval, průměrně ročně o 11,1 %. V roce 2000 na 1 volné pracovní místo připadlo v Olomouckém kraji 10 uchazečů, v roce 2004 už jich bylo 16. Nejnižší počet uchazečů na 1 volné pracovní místo z jednotlivých správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) Olomouckého kraje měl v roce 2004 správní obvod Prostějov (5,6). Nejvyšší počet

Graf 13 Uchazeči o zaměstnání a volná pracovní místa

Zdroj: MPSV

uchazečů na 1 volné pracovní místo měl ORP Mohelnice, kde na 1 volné pracovní místo připadalo 57 uchazečů o zaměstnání. Procento uchazečů pobírající příspěvek před nástupem do zaměstnání se pohyboval až do roku 2003 kolem 35 % z celkového počtu uchazečů. V roce 2004 tento počet klesl na 10 192 (pokles o 10 % vzhledem k roku 2003, tj. na 25,7 % celkového počtu uchazečů). Tento pokles se dá vysvětlit tím, že v polovině roku 2004 došlo ke změně metodiky úřadu práce a ke zprísnění podmínek pobírání příspěvku v nezaměstnanosti. Počet nezaměstnaných žen rostl ve sledovaném období o něco více než počet uchazečů o zaměstnání celkem (ročně průměrně o 1,5 %). V roce 2004 bylo v kraji z celkového počtu uchazečů o zaměstnání 49,8 % žen. Od roku 2000 vzrostl počet uchazečů se změněnou pracovní schopností (ZPS) - průměrně ročně o 3,8 %. Z celkového počtu uchazečů měl v roce 2004 každý sedmý ZPS. Naopak počet absolventů škol a mladistvých průměrně ročně klesal o 8,7 %. Srovnáme-li rok 2000 (počet absolventů 4 910 osob) s rokem 2004 (počet absolventů 3 412), byl tento pokles 30,5 %.

Ve struktuře uchazečů o zaměstnání podle délky nezaměstnanosti (tab. 4.3.7) došlo ve sledovaném období k nárůstu počtu uchazečů s délkou nezaměstnanosti do tří měsíců. Zatímco v roce 2000 byl podíl uchazečů o zaměstnání s délkou nezaměstnanosti do tří měsíců 24,8 % z celkového počtu uchazečů o zaměstnání, v roce 2004 se tento podíl zvýšil na 28,3 %. Během sledovaného období byla skupina nezaměstnaných s délkou nezaměstnanosti do tří měsíců početně největší.

Druhou nejpočetnější skupinou uchazečů o zaměstnání podle délky nezaměstnanosti byli dlouhodobě uchazeči s délkou nezaměstnanosti nad 24 měsíců, jejichž počet průměrně ročně vzrůstal o 5,6 %. V roce 2004 byl každý čtvrtý nezaměstnaný v Olomouckém kraji nezaměstnaný dlouhodobě.

Tab. 4.3.7 Uchazeči o zaměstnání podle délky nezaměstnanosti k 31. 12.

Zdroj: MPSV

	2000	2001	2002	2003	2004	Změna v %		Struktura v %	
						2004/ 2000	průměrná roční	2000	2004
Uchazeči o zaměstnání celkem	38 092	37 215	39 395	40 770	39 591	3,9	1,0	100,0	100,0
v tom s délkou nezaměstnanosti:									
do 3 měsíců	9 430	9 500	9 432	9 795	11 209	18,9	4,4	24,8	28,3
3 - 6 měsíců	6 606	6 705	7 315	7 289	6 507	-1,5	-0,4	17,3	16,4
6 - 9 měsíců	3 841	3 766	4 373	4 104	3 177	-17,3	-4,6	10,1	8,0
9 - 12 měsíců	2 719	2 684	2 998	3 204	2 658	-2,2	-0,6	7,1	6,7
12 - 24 měsíců	7 419	5 557	6 215	6 729	5 993	-19,2	-5,2	19,5	15,1
nad 24 měsíců	8 077	9 003	9 062	9 649	10 047	24,4	5,6	21,2	25,4

Ve struktuře uchazečů o zaměstnání podle věku došlo ve sledovaném období k přesunu většího počtu uchazečů o zaměstnání do starších věkových kategorií. V roce 2000 byli nejpočetnější skupinou uchazeči o zaměstnání do 25 let věku (10 024 uchazečů). V roce 2004 jejich počet klesl o 20 % na 8 021 uchazečů.

Tab. 4.3.8 Uchazeči o zaměstnání podle věku k 31. 12.

Zdroj: MPSV

	2000	2001	2002	2003	2004	Změna v %		Struktura v %	
						2004/ 2000	průměrná roční	2000	2004
Uchazeči o zaměstnání celkem	38 092	37 215	39 395	40 770	39 591	3,9	1,0	100,0	100,0
v tom ve věku:									
do 25	10 024	9 482	9 897	9 413	8 021	-20,0	-5,4	26,3	20,3
25 - 34	9 304	9 289	9 611	10 004	9 756	4,9	1,2	24,4	24,6
35 - 44	7 999	7 662	7 705	8 069	8 166	2,1	0,5	21,0	20,6
45 - 54	9 144	8 950	9 411	9 881	10 109	10,6	2,5	24,0	25,5
55 - 59	1 536	1 736	2 597	3 121	3 182	107,2	20,0	4,0	8,0
60 a více	85	96	174	282	357	320,0	43,2	0,2	0,9

V roce 2004 byli nejpočetnější skupinou uchazeči o zaměstnání ve věku 45 – 54 let (10 109 osob). Od roku 2000 se dvojnásobně zvýšil počet uchazečů ve věku 55 – 59 (lidé před odchodem do důchodu) na 3 182 uchazečů a počet uchazečů ve věku nad 60 let se zvýšil dokonce čtyřikrát z 85 na 357. Přestože dochází k nárůstu počtu nezaměstnaných ve starších věkových skupinách, v Olomouckém kraji byli v roce 2004 dva ze tří uchazečů o zaměstnání mladší 45 let.

Tab. 4.3.9 Kvalifikační struktura uchazečů o zaměstnání k 31. 12.

Zdroj: MPSV

	2000	2001	2002	2003	2004	Index 2004/ 2000	Struktura v %	
							2000	2004
Uchazeči o zaměstnání celkem	38 092	37 215	39 395	40 770	39 591	103,9	100,0	100,0
v tom:								
základní vzdělání vč. bez vzdělání	10 400	10 348	11 002	11 353	10 964	105,4	27,3	27,7
vyučení	16 523	15 978	16 801	17 545	16 925	102,4	43,4	42,7
nižší střední vzdělání	568	674	808	814	970	170,8	1,5	2,5
střední školy bez maturity	441	453	429	420	402	91,2	1,2	1,0
ÚSO s vyučením i maturitou	1 974	1 553	1 779	1 853	1 710	86,6	5,2	4,3
ÚSO s maturitou bez vyučení	5 533	5 481	5 776	5 934	5 760	104,1	14,5	14,5
úplné střední všeobecné vzdělání	1 220	1 164	1 185	1 228	1 193	97,8	3,2	3,0
vyšší odborné vzdělání	218	394	295	275	262	120,2	0,6	0,7
vysokoškolské vzdělání vč. vědecké výchovy	1 215	1 170	1 320	1 348	1 405	115,6	3,2	3,5

Podíváme-li se na počty uchazečů podle vzdělání (tab. 4.3.9), počet uchazečů o zaměstnání v roce 2004 byl nejvyšší u osob vyučených (16 925, tj. 42,7 % z celkového počtu uchazečů) a se základním vzděláním vč. osob bez vzdělání (10 964, tj. 27,7 % z celkového počtu uchazečů). Během sledovaného období obě skupiny zaznamenaly mírný nárůst počtu uchazečů a nadále zůstaly nejpočetnějšími skupinami uchazečů o zaměstnání.

Třetí nejpočetnější skupinou uchazečů o zaměstnání podle vzdělání byli uchazeči s ÚSO s maturitou bez vyučení, jejichž počet se ve sledovaném období mírně zvýšil, a v kvalifikační struktuře všech uchazečů zaujímali v roce 2000 i v roce 2004 14,5 %. V letech 2000 – 2004 nejvíce vzrostl počet uchazečů o zaměstnání s nižším středním vzděláním (nárůst 70,8 %), ale v kvalifikační struktuře zaujímali v roce 2004 pouze 2,5 %.

**Tab. 4.3.10 Míra registrované nezaměstnanosti k 31. 12. podle okresů
(podle metodiky platné do 30. 6. 2004)**

	2000	2001	2002	2003	2004	Rozdíl 2004 - 2000 v bodech
Česká republika	8,8	8,9	9,8	10,3	10,3	1,5
Olomoucký kraj	11,9	11,8	12,2	12,5	12,5	0,6
v tom okresy:						
Jeseník	13,2	14,8	16,9	18,2	19,0	5,8
Olomouc	11,4	11,0	11,6	11,8	11,2	-0,2
Prostějov	10,4	10,1	10,0	10,2	10,6	0,2
Přerov	14,2	12,5	12,8	13,8	13,5	-0,7
Šumperk	11,3	12,8	13,1	12,5	13,3	2,0

Míra registrované nezaměstnanosti je ukazatel sledující nezaměstnanost. Tento ukazatel zveřejňuje Ministerstvo práce a sociálních věcí na základě statistik Úřadů práce (tab. 4.3.10). Liší se od obecné míry nezaměstnanosti (tab. 4.3.1), kterou zjišťuje ČSÚ na základě Výběrového šetření pracovních sil (VŠPS), metodikou a způsobem zpracování.

Zatímco v roce 2000 dosáhla míra registrované nezaměstnanosti v kraji 11,9 %, v roce 2004 byla 12,5 % (počítáno podle původní metodiky platné do 30. 6. 2004). Podle nové metodiky platné od 1. 7. 2004 byla míra registrované nezaměstnanosti v Olomouckém kraji nižší, a to 11,7 % (podle nové metodiky došlo ke zpřesnění výpočtu, počítá se s dosažitelnými neumístěnými uchazeči o zaměstnání a ve výpočtu jsou zahrnuti také pracující cizinci). V České republice se míra registrované nezaměstnanosti pohybovala od 8,8 % v roce 2000 do 10,3 % v roce 2004.

Okresy Olomouckého kraje se hodnotou míry registrované nezaměstnanosti umístily ve druhé polovině žebříčku všech 77 okresů ČR. Zatímco okresy Prostějov a Olomouc, které měly míru registrované nezaměstnanosti „nejmenší“ v kraji, v pořadí všech okresů obsadily místa kolem padesátky, okres Jeseník, který měl v kraji nejvyšší míru registrované nezaměstnanosti, se řadil na poslední místa žebříčku okresů v ČR (v roce 2004 na 75. místě).

Okres Jeseník byl tedy nejvíce „postižený“ - tzn. s velkou mírou registrované nezaměstnanosti v Olomouckém kraji. Nezaměstnanost vystoupala až na 19,0 % v roce 2004 z 13,2 % v roce 2000 (nárůst o 5,8 p. b.). Také v okrese Šumperk došlo k nárůstu míry registrované nezaměstnanosti o 2,0 p. b., tj. z 11,3 % v roce 2000 na 13,3 % v roce 2004. V ostatních okresech Olomouckého kraje došlo buď k mírnému poklesu míry registrované nezaměstnanosti (v okrese Přerov z 14,2 % v roce 2000 na 13,5 % v roce 2004) nebo se míra registrované nezaměstnanosti během čtyřletého období držela kolem 11 % (okres Olomouc) resp. 10 % (okrese Prostějov).

Ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností (ORP) registrovaná míra nezaměstnanosti dlouhodobě převyšuje úroveň průměrné míry nezaměstnanosti v ČR. Míra nezaměstnanosti v ORP je vypočtena jako podíl počtu uchazečů o zaměstnání k 31. 12. příslušného roku a počtu osob ekonomicky aktivních podle sčítání lidu, domů a bytů k 1. 3. 2001. V jednotlivých správních obvodech se míra nezaměstnanosti pohybovala v rozmezí od 10,2 % (ORP Mohelnice) do 15,1 % (ORP Uničov) v roce 2000 a v rozmezí od 9,5 % (ORP Olomouc) do 18,4 % (ORP Jeseník) v roce 2004.

Dlouhodobě nejvyšší míru nezaměstnanosti a tedy nejvíce postiženými správními obvody byly ORP Jeseník, ORP Lipník nad Bečvou a ORP Uničov. V roce 2004 byla míra nezaměstnanosti v těchto jmenovaných ORP: 18,4 % ORP Jeseník, 17,0 % ORP Lipník nad Bečvou a v ORP Uničov 16,0 %. V těchto ORP byla vysoká míra nezaměstnanosti i v roce 2000, a to 13,6 % v ORP Jeseník, 15,0 % v ORP Lipník nad Bečvou a 15,1 % v ORP Uničov.

Naopak nejnižší registrovanou míru nezaměstnanosti ze všech správních obvodů obcí z rozšířenou působností Olomouckého kraje vykazovaly ve sledovaném období ORP Olomouc a ORP Prostějov. V roce 2004 byla míra nezaměstnanosti v ORP Olomouc 9,5 % a v ORP Prostějov 10,5 %. V ORP Olomouc byla míra nezaměstnanosti v roce 2004 nižší než míra registrované nezaměstnanosti v ČR.